

befria samtalet

En tidning från Hörselskadades Riksförbund
Kongressen 2008

På väg mot
ett samtalsvänligt
Sverige

Mot nya höjder

Höga ambitioner när HRF samlas till kongress i Örebro 22–25 maj

Det går uppåt för HRF. Uppåt och framåt.

Viktiga genombrott på en rad olika områden har inte bara gett oss en väldig lyftkraft som organisation, utan också en inspirerande utsikt mot nya horisonter, nya ambitioner.

HRF har sett till att betydligt fler får hörapparat än tidigare – och nu ska vi arbeta för att utveckla hörselvården ytterligare.

HRF har sett till att textningen i tv har ökat – och nu ska vi arbeta för att få 100 procent textat.

HRF har sett till att alla nyfödda hörseltestas – och nu ska vi arbeta för att barn och ungdomar får habilitering och en bra skolsituation.

HRF har avslöjat den utbredda ohälsan bland hörselskadade kvinnor i arbetslivet – och nu tänker vi se till att de får bättre stöd.

Den 22–25 maj samlas över 175 kongressombud från hela landet i Örebro för att forma HRF:s framtid, under parollen "Befria samtalet" (se sid. 3). Under fyra intensiva dagar ska det diskuteras, argumenteras, stötas, blötas, lyssnas, förklaras, yrkas, röstas, beslutas och, förhoppningsvis, skrattas.

En sak är säker: Vem som än vinner debatterna och hur ombuden än röstar så kommer HRF att fortsätta uppåt och framåt.

För i dag är vi en organisation i ständig rörelse. Och vart vi än siktar, så siktar vi högt.

3 höjdpunkter för HRF

Våra viktigaste framgångar 2005–2008

1 Hörselscreening av alla nyfödda i hela landet.

Hösten 2006, efter barnkampanjen, stod det klart att alla landsting antingen hade infört eller var på väg att införa hörselscreening av alla nyfödda, som en del av de vanliga hälsokontrollerna (se sid. 9). Framgången var en direkt följd av HRFs opinionsbildning. På bara ett par år lyckades vi göra hörselscreening till en självklarhet, istället för en ovanlighet.

FOTO: BENGTARNE IGENELL

2 Ny skolreform utgår från HRFs skolmodell.

HRFs skolmodell är på väg att bli verklighet. Regeringen tog första steget mot en genomgripande reform genom att samla ansvaret för allt specialpedagogiskt stöd och specialskolan i en enda myndighet, Specialpedagogiska skolmyndigheten. En statlig utredning föreslår en ny skolorganisation för hörselskadade och döva, i enlighet med HRFs skolmodell.

FOTO: PÅR PERSSON

3 Mer textning i SVT, TV4 och Kanal 5.

Tjät lönar sig, det är tydligt. Efter många års kamp textas nu fler program än någonsin tidigare i svensk tv. SVT1 och SVT2 textar drygt 65 procent, sex av TV4s kanaler textar allt som är förinspelat, och har så smått börjat direkttexta Nyheterna. Även Kanal 5 textar sina svenska program. Dessutom har SVT och TV4 nu börjat texta nyhetssändningar på webben.

FOTO: JACK MIKRUŠČANPIK

HRFs kongress 2008 har temat "Befria samtalet". Det syftar på att HRF vill riva de hinder som ofta omger samtal och kommunikation.

Vi arbetar för ett samhälle där alla hörselskadade kan vara delaktiga. Ett samhälle med ökad kunskap, bra ljudmiljö, tillgång till tekniska hjälpmedel och habilitering/rehabilitering, bättre skolmöjligheter och mycket annat.

Vi använder ordet "samtalet" i dess bredaste bemärkelse. Vi anser att det är viktigt att befria såväl det personliga samtalet (med människor vi möter, talar med i telefon och så vidare) och det offentliga samtalet (debatter, tv-program, teater med mera).

HRF vill helt enkelt att alla hörselskadade ska kunna kommunicera och ta del av information så obehindrat som möjligt.

För att det ska vara möjligt behövs inte bara hörapparater och hörseltekniska hjälpmedel. Det behövs också teckenspråk, tolkar, textning och annan visuell information, bra ljudmiljö, habilitering/rehabilitering – och kunskap, massor av kunskap. ■

Läs mer på www.hrf.se

Visste du...

att 1,1 miljon människor i Sverige hör dåligt.

att 63 procent av alla hörselskadade är i yrkesverksam ålder (16–64 år).

att cirka 336 000 svenskar har hörapparat.

att ungefär 15 procent av befolkningen har tinnitus.

Denna tidning är utgiven av:

Hörselskadades Riksförbund (HRF), Box 6605, 113 84 Stockholm
tel: 08-457 55 00, fax: 08-457 55 03, texttel: 08-457 55 01
e-post: hrf@hrf.se, webb: www.hrf.se

Ansvarig utgivare: Hans Ericson

Text: HRF info 2008

Grafisk form & repro: Graffoto AB

Omslagsfoto: Hans Jonsson

Tryck: Aspuddens Tryck & Distribution AB

”HRF ska bli en

HRFs förbundsordförande, Jan-Peter Strömgren, om framgångar, visioner och hörselskadades egen frihetskamp

FOTO: CHARLIE DREVSTAM

Hörselscreening av alla nyfödda, en påbörjad skolreform och mer text i tv. HRFs framgångar har duggat tätt de senaste åren.

Men det är bara början, lovar förbundsordförande Jan-Peter Strömgren:

– HRF ska bli något av en befrielseörelse. Och vi ger oss inte förrän alla hörselskadade är fria att vara delaktiga i samtal, på sina villkor.

Ena veckan FN i New York, nästa vecka föreningsjubileum i Lidköping, seminarium med hörsselforskare och överläggningar med SVT och TV4. Och däremellan ett par intervjuer och en debattartikel.

Nej, händelselöst är det inte, uppdraget som HRFs förbundsordförande. Men efter åtta år vid rodret visar Jan-Peter Strömgren inga tecken på att tröttna. Tvärtom. Han är mer inspirerad än någonsin, sprord av... ja, HRF självt.

– Det är fantastiskt att ha fått vara med och bygga upp ett vassare, starkare och kunnigare HRF. Ett HRF som är efterfrågat och respekterat bland politiker, myndigheter och andra beslutsfattare, säger han.

– Vi syns och hörs i debatten. Våra undersökningar och analyser väcker stor uppmärksamhet.

HRFs barnkampanj 2005–2006 (se sid. 8–9) är ett lysande exempel på vad det kan betyda.

– Genom intensiv opinionsbildning lyckades vi driva igenom hörselscreening av alla nyfödda i hela landet. Landstingen blev tvungna att ta sitt förnuft till fånga, säger han.

– Vi lyckades också få Sveriges politiker att upptäcka de hörselskadade skolbarnen och hur svår deras situation är. Våra samtal med två olika regeringar har lett till att skolsystemet för hörselskadade och döva är på väg att förändras på ett sätt som i allt väsentligt bygger på HRFs förslag.

Två andra stora segrar under kongressperioden är den ökade andelen text i tv samt SVTs stora satsning på att förbättra hörbarheten. HRFs krav på 100 procent textat är nu inom räckhåll i SVT, och kanalerna har börjat erbjuda textservice på webben.

– Det har äntligen lossnat – och nu går det snabbt framåt!

befrielse”

HRFs framgångar handlar inte bara om att få genomslag i maktens korridorer, understryker Jan-Peter Strömgren. Lika viktigt är att HRF är en öppen och levande gräsrotsorganisation, som tar tillvara en miljon hörselskadades samlade erfarenheter.

– Vår trovärdighet bygger på att vanliga, hörselskadade människor från norr till söder – både medlemmar och icke medlemmar – känner att vi står på deras sida, i deras vardag, säger han.

– Där spelar våra föreningar en viktig roll. Vem som helst kan gå till mötena och träffa andra som vet hur det är, och som kan ge råd, stöd och information. Där är det ok att höra fel, där behöver du inte förklara varför teleslinga är viktigt.

Hörsellinjen (se sid. 13) är ett nytt sätt för HRF att nå ut till landets hörselskadade, inte minst yrkesverksamma.

– Alldeles för många saknar grundläggande information om hjälpmedel och annat som gör livet lättare. Det försöker vi ändra på, förklarar Jan-Peter Strömgren.

– Hörsellinjens svar ger människor en bättre tillvaro, enkelt och snabbt. Och frågorna ger HRF kunskap om vilka problem hörselskadade möter, så att vi kan göra något åt det.

Svårigheter att uppfatta samtal är ett av de största problemen för hörselskadade. Det gäller inte bara personliga samtal – hemma, på jobbet, på fiket, på släktmiddagen. Ofta ställs vi också utanför det offentliga samtalet – det som förs i tv och radio, i föreläsningssalen, på teatern, på bion och så vidare.

Temat för kongressen, ”Befria samtalet”, handlar om att riva hinder för samtal, så att hörselskadade kan leva sina liv fullt ut.

Det finns bra hjälpmedel, teknisk utrustning, teckenspråk och kunskap om hur vi kan skapa behagliga ljudmiljöer. Ändå hamnar hörselskadade dagligen i situationer där de inte kan uppfatta vad som sägs.

– Det har skett en hörselteknisk revolution, men tyvärr är det många hörselskadade som inte ens känner till vilka hjälpmedel som finns. Så får det inte vara, säger Jan-Peter Strömgren.

– Framtidens hörselvård är nu i stöpsleven. Det positiva är att valfriheten och utbudet av hjälpmedel kanske ökar framöver. Men det får inte ske till priset av ökade klyftor. Det vore djupt upprörande om den enskildes plånbok skulle styra tillgången till hjälpmedel istället för de individuella behoven. Jag är också oroad över att allt färre får fördjupad rehabilitering, trots att HRF har visat att det lönar sig för hela samhället.

Även den allmänna tillgängligheten i samhället är skandalöst dålig, anser HRFs förbundsordförande.

– Det borde vara möjligt att gå på teater, trygg i förvisningen att slingan fungerar. Det borde vara självklart att ljudmiljön är bra i lokaler avsedda för samtal. Under nästa kongressperiod ska vi driva en kampanj för ett samtalsvänligt samhälle. Jag är övertygad om att vi kommer att få hela svenska folket med oss.

Full delaktighet förutsätter också mer kunskap och ändrade attityder – inte bara i samhället i stort, utan också bland hörselskadade själva, anser Jan-Peter Strömgren:

– En av HRFs största utmaningar är att stärka enskilda hörselskadade, så att de ”befriar” sig själva. Det gäller att inte fastna i fördomar, utan att våga tala öppet om sin hörselskada, ta ansvar för att skaffa hjälpmedel och se både sina möjligheter och sina begränsningar.

En av HRFs största utmaningar är att stärka enskilda hörselskadade, så att de ”befriar” sig själva. Det gäller att inte fastna i fördomar, utan att våga tala öppet om sin hörselskada, ta ansvar för att skaffa hjälpmedel och se både sina möjligheter och sina begränsningar.

I de flesta av världens länder finns inte sådana möjligheter. Det vet Jan-Peter Strömgren, som även är ordförande för hörselskadades världsorganisation, IFHOH.

– I den rollen har jag varit med i arbetet med FNs nya konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, som innebär ett viktigt genombrott, säger han.

– Mina möten med hörselskadade från hela världen har också ändrat mitt perspektiv på HRFs möjligheter. Jag har blivit mer medveten om vilken oerhörd styrka det är att ha en organisation som HRF.

Den insikten har stärkt Jan-Peter Strömgrens engagemang och ger näring åt den optimism han känner inför framtiden:

– Jag får ibland höra att full delaktighet är en utopi, och det kanske det är. Men under de senaste åren har HRF visat att det går att flytta berg; till slut kommer vi att lyckas befria samtalet för alla hörselskadade – det är jag säker på. ■

FAKTA JAN-PETER STRÖMGREN

Uppdrag: förbundsordförande sedan 2000

Aktuell: nominerad till omval för ytterligare fyra år

Hörselskada: otoscleros, använder hörapparat

Familj: sambo, fyra barn och åtta barnbarn

Bor: Kungsholmen, Stockholm

Ålder: 61 år

Ett samtalsvänligare Sverige

Hej Sverige – nu vill vi också vara med i samtalet!
Det är budskapet i en långsiktig kampanj som HRF planerar att starta under 2009.

De flesta vet vad ordet hörselskadad betyder. Men vad det egentligen innebär... Nej, det är det inte många som har klart för sig.

Inte ens alla hörselskadade själva inser hur

de påverkas av sitt funktionshinder – än mindre hur de skulle kunna få en bättre situation.

Därför planerar HRF att dra igång en landsomfattande kampanj för ett samtalsvänligare samhälle. Kampanjen, som inleds nästa år, ska framför allt skapa insikt om vad hörselskadade behöver för att kunna kommunicera och ta del av information så obehindrat som möjligt. I samband med det gäller det att skapa medvetenhet om samtalsstörande ljud och väcka opinion för ett samtalsvänligt samhälle.

En viktigt syfte med kampanjen är att informera och stärka hörselskadade från norr till söder, så att de får kunskap om viken av rehabilitering, hörseltekniska hjälpmedel, strategier och andra kommunikativa

lösningar, till exempel teckenspråk och tecken som stöd (TSS).

HRF ska också påverka politiker, myndigheter, arbetsgivare och andra beslutsfattare. Det handlar om att argumentera för lösningar som gör att fler får tillgång till den hörselvård och de hjälpmedel de behöver. Vi ska också kräva åtgärder för bättre ljudmiljö i hela samhället.

Förhoppningsvis blir kampanjen en ögonöppnare för den breda allmänheten. Ju fler som förstår vad det innebär att vara hörselskadad, desto mer självklart blir det att teleslingan fungerar och att den samtalsstörande bakgrundsmusiken stängs av.

Och det är dit vi vill komma. Delaktighet ska inte kännas som en lyx, utan som en naturlig del av vardagen. ■

Under 2009–2012 ska HRF...

bland annat genomföra en landsomfattande kampanj för att skapa insikt om hörselskadades situation och behov när det gäller kommunikation. Kampanjen ska öka medvetenheten om samtalsstörande ljud och väcka opinion för ett samtalsvänligt samhälle.

Vi fick mer textning i tv – och ett Hörbarhetsår

Mer text och bättre hörbarhet.

Efter många års kyligt ointresse har de största tv-kanalerna tvärvänt. Tillgänglighet ses nu som en tillgång och HRFs åsikter efterfrågas som aldrig förr.

Att utestängas från vad som sägs i ett debattprogram eller i en nyhetssändning är kanske inte lika avgörande i dag som på Hylands tid, men det känns precis lika kränkande. För HRF finns det bara en acceptabel textningsgrad: 100 procent.

Det var därför en stor framgång när den hörselskadade kulturministern Lena Adelsohn-Liljeroth lovade att kräva 100 procent textning i Sveriges Television (SVT).

SVT ökar successivt andelen textade svenska program i sina kanaler och är nu uppe i drygt 65 procent. Sex av TV4s tio kanaler textar allt som inte är direktsänt, vilket är en

följd av HRFs påverkansarbete. Kanal 5 textar alla svenska program för att ge sina tittare bättre service. Under våren 2008 har både TV4 och SVT börjat lägga ut textade nyhetssändningar på webben. Det är en framgång som kom efter överläggningar med HRF.

Men det finns mycket kvar att göra. Trots HRF-protester fortsätter kanalerna att sända regional-tv otextat och direkttextningen, då den finns, fungerar ofta dåligt.

En fråga som upprör många är störande bakgrundsljud och otydligt tal i radio och tv. Massor av enskilda har hört av sig till SVT och

Våren 2007 visades två kortfilmer från HRF i TV4 och TV8 med text via text-tv. Det var första gången en reklamfilm textades.

TV4, och har hjälpt till att backa upp HRFs krav på åtgärder.

SVT har därför utlyst Hörbarhetsåret 2008. Satsningen utgår från en hörbarhetspolicy, med en checklista för alla som jobbar med tv-produktion. Syftet är att alla ska ha hörbarheten i åtanke, så att fler tittare med nedsatt hörsel ska kunna höra vad som sägs i programmen.

Sveriges Radio (SR) har inte kommit lika långt, men ser nu också över hörbarheten i sina sändningar. ■

” Även om jag har en hörselskada själv så har jag inget facit på hur jag ska göra för att det ska bli så bra som möjligt för just min dotter. Därför tycker jag att fler familjeläger och föräldragrupper där både barn och föräldrar får möjlighet att träffas vore en jättebra framtids-satsning för HRF.”

Anna Svensson, 38

” Jag tycker att vi i HRF är fantastiskt bra på opinionsbildning och påverkan. Det ska vi absolut fortsätta med, inte minst när det gäller hörselskadade i arbetslivet. Det är hemskt att så många slås ut, för att kommunikationen på jobbet inte fungerar. Att ge bra stöd till yrkesverksamma, det är en framtidsdröm för mig.”

Birgitta Aronsson, 62

” Jag tycker att HRF ska se till att ingen behöver vara ensam hörselskadad i sin klass. Jag vill inte vara den enda som har hörapparat och säger 'va.'”

Maria "Maja" Elmgren, 11

En bättre start i livet

efter HRFs barnkampanj

Hörselskadade barn måste få en bättre start i livet.

Med den övertygelsen åkte HRF ut på turné landet runt, 2005–2006, för att upplysa politiker och träffa föräldrar.

Och det lyckades. Nu är HRFs förslag till skolreform på väg att bli verklighet.

När barnkampanjen kom till Norrbotten gick HRF till hårt angrepp mot landstinget för att barnen måste betala för batterier till hörapparater och cochlea-implantat. "Dåligt!", tyckte Love Norén och hans mamma Elin, som ställde upp i pressen (bilden). Efter ett par dagar backade politikerna angående CI, men övriga barn måste fortsätta betala för batterier.

Det finns drygt 10 000 hörselskadade barn och ungdomar i Sverige. Alldeles för många av dem har det jobbigt i skolan. De är inte fullt delaktiga – de blir utanför i samtal, de hör inte allt på lektionerna och en hel del får sämre skolresultat än de skulle kunna ha.

Det har HRF konstaterat i flera av våra årsrapporter.

Få hörselskadade elever får möjlighet att gå i skolor och klasser anpassade efter deras behov, där de kan kommunicera obehindrat. Ambitionen har istället varit att de helst ska gå "integrerat", i vanliga, kommunala skolor.

Men det räcker inte att vara fysiskt närvarande i skolan. För att få en riktig utbildning gäller det att kunna uppfatta vad som sägs också. Att tvingas kämpa sig igenom skolan får konsekvenser för hela livet – för fortsatta studier, för arbetslivet och för självkänslan.

Aha-upplevelse för politiker

Hörselskadade barn måste få en bättre start i livet, ansåg HRF, och tog därför fram ett förslag till en genomgripande skolreform, som utgår från den hörselskadade elevens behov.

Denna skolmodell omfattar bland annat nio regionala resurscentra, samt en gemensam, nationell samordnare med ansvar för att hörselskadade och döva barn får den skolgång och det stöd de behöver.

Laddade med skolförslaget, fakta och argument gav vi oss sedan ut i landet – hösten 2005 och våren 2006 – för att övertyga politiker om att det är hög tid att agera.

Det blev en enorm succé. Alla HRF-distrikt, från norr till söder, var engagerade när förbundet besökte län efter län.

Vi träffade hundratals kommun- och landstingspolitiker som fick en riktig aha-upplevelse; de flesta hade ingen aning om hur det är att vara hörselskadad under uppväxt och utbildning. De kom till mötena med förutfattade meningar, och gick därifrån omtumlade, upprörda och inspirerade.

HRF anordnade också öppna möten för föräldrar, hörselvårdspersonal, lärare – och hörselskadade ungdomar som, utifrån egna erfarenheter, kunde bekräfta att det verkligen behövs en skolreform.

Ministrar ställdes till svars

Hörselskadade elevers situation fick stor uppmärksamhet i media, med tusentals artiklar och inslag i radio/tv. Politiker ställdes till svars i tv-soffor, i radiodebatter, och under braskande rubriker.

På rikspanet konfronterades två skolministrar i två olika regeringar av HRFs kritik – såväl i pressen som vid överläggningar med HRFs förbundsordförande.

Och det tog skruv: HRFs skolmodell är nu på väg att bli verklighet. Regeringen tog för-

Hundratals föräldrar och barn kom till HRFs öppna möten under turnén.

FOTO: MARIA ÅSENUNISO

sta steget mot en reform genom att samla ansvaret för allt specialpedagogiskt stöd och specialskolan i en enda myndighet, Specialpedagogiska skolmyndigheten. En statlig utredning föreslår dessutom en ny skolorganisation för hörselskadade och döva, som ligger helt i linje med HRFs skolmodell.

Det är långt kvar, men det mesta tyder på att reformarbetet fortsätter, och att HRF så småningom kommer att nå vårt mål: en bra start i livet, med bra utbildning för alla hörselskadade barn. ■

Läs om HRFs skolmodell på www.hrf.se/nyskolorg

Under 2009–2012 ska HRF...
bland annat bevaka att skolan för hörselskadade och döva elever fortsätter att reformeras i enlighet med HRFs skolmodell. HRF ska också verka för bättre förutsättningar för delaktighet på gymnasiet, vid högskolan och inom kommunal vuxenutbildning.

FOTO: BENGTARNE IGELL

OAE-screening innebär att en liten propp sätts i barnets öra när det sover. Svaga ljud som skickas in i örat gör att innerörats hår-celler "svarar" med ljud, så kallade otoakustiska emissioner (OAE). Dessa signaler analyseras av ett dataprogram, som visar om det kan finnas en hörselskada.

Nu testas hörseln på alla nyfödda

Visste du att nu hörseltestas alla nyfödda i hela landet redan på BB? Det är ett av de största och viktigaste resultaten av HRFs barnkampanj.

År 2004 var det bara ett fåtal landsting som lät undersöka hörseln på samtliga nyfödda, trots att eniga forskare förordade sådan OAE-screening.

Men på bara ett par år ändrades allt.

Under hela barnkampanjen tog vi upp frågan med ansvariga landstingspolitiker. Vi informerade, argumenterade och väckte opinion. Media anklagade landsting för att spara småpengar på bekostnad av hörselskadade barns framtid.

Och till slut fick våra krav fullständigt genomslag. Hösten 2006, kort efter att HRF avslutat sin "turné" runt om i landet, hade samtliga landsting infört eller beslutat införa hörseltest som en självklar del av hälsokontrollen på BB.

Våren 2007 var hörselscreening i full gång i hela landet.

Tidigare upptäcktes bara en bråkdel av alla barn med hörselnedsättning före sex månaders ålder.

Det var ett stort problem, eftersom det är viktigt att hörselskadade barn och deras familjer redan från början får rehabilitering och förutsättningar för att utveckla sin kommunikation med hjälp av hjälpmedel och teckenspråk. Det har alla hörselbundet varit överens om.

Parallellt med genombrottet för hörselscreeningen på BB har det blivit färre hörselkontroller under uppväxten. Det är allvarligt, eftersom många hörselskador hos barn inte är medfödda, utan uppstår senare.

Barns hörsel bör testas med två-tre års mellanrum, oavsett om det finns hörselskador i familjen eller inte. ■

HRF-rapporterna som skakade Sverige

Ministrar läser den, myndigheter citerar den, forskare använder den och massmedia skapar krigsrubriker av den. Det handlar om HRFs årsrapport – det i särklass viktigaste och mest omtalade dokumentet om hörselskadades situation i Sverige.

Det börjar i gryningen. Tidningen dimper ner på hallmattan med toppnyheten: "Allt fler kvinnor får hörselskador". Och sedan fortsätter det. Morgonekot och Rapport: "En halv miljon hörselskadade får inte de hjälpmedel de behöver. Det avslöjar Hörselskadades Riksförbund i en ny rapport..."

Innehållet i HRFs årsrapport varierar från år till år, men numera är intresset alltid lika stort när den släpps. Inte bara hos media, utan i lika hög grad bland politiker, myndigheter, verksamhetsansvariga och företag.

Det beror inte minst på att rapporten har hög trovärdighet och alltid är full av nyheter – nya undersökningar, ny statistik och nya analyser.

Det beror också på att rapporten erbjuder en unik genomlysning av hörselskadades situation i Sverige. Ingen annanstans går det att hitta en lika heltäckande faktasamling om hörselskadornas utbredning, utvecklingen inom svensk hörselvård, tillgången till hjälpmedel och habilitering/rehabilitering, hörselskadade barns uppväxt och utbildning, ohälsa och arbetsliv, text i tv och ljudmiljö.

HRF tar upp behov och lösningar, missförhållanden och möjligheter. Vi talar om hur det är – och hur det borde vara. Och vi backar upp våra krav med tunga, pålitliga fakta.

Under kongressperioden har HRF gett ut tre årsrapporter. Två av dem (2005, 2006) hade starkt fokus på villkoren för hörselskadade barn, framför allt i skolan. De hade därför stor betydelse under HRFs barnkampanj (se sid. 8), då vi lyckades övertyga ansvariga politiker om behovet av förändring.

Den senaste årsrapporten, "Äh, det var inget viktigt", hade fokus på att så många hörselskadade saknar de hjälpmedel de behöver. Ungefär en halv miljon hör dåligt i onödan. ■

FOTO: GRAFFOTO

Riksdagsledamöterna litar på HRF

Riksdagens ledamöter anser att de kan lita på HRF. Det framgår av en enkät som genomfördes på försommaren 2007.

Cirka 75 procent av dem som svarade ansåg att HRF har hög trovärdighet och var tredje uppgav att de sparar HRFs årsrap-

port för att kunna använda den som underlag i sitt uppdrag som politiker.

En hel del riksdagsledamöter som besvarade enkäten passade också på att, helt spontant, berätta att de själva har hörselproblem av olika slag. ■

HRFs årsrapporter

- 2002: **Den osynliga miljonkrisen**
- 2003: **På slak lina**
- 2004: **Mitt i och utanför**
- 2005: **Sanning och konsekvens**
- 2006: **Det går väl ganska bra?**
- 2007: **Äh, det var inget viktigt**

Nästa HRF-rapport släpps troligen hösten 2008.

Varannan
hörselskadad klarar
inte grundskolan

Nerikes Allehanda 2005

**Hörselskadade
förtidspensioneras
i onödan**

Dagens Eko 2007

1,1 miljon
i Sverige hör
dåligt

Svenska Dagbladet 2007

Hjälpmedel
bristvara för
hörselskadade

Dagens Medicin 2007

**Alla nyfödda
ska hörseltestas**

Radio Uppland 2006

**Hörselskadade
får alltför lite
hjälp**

Morgonekot 2007

**Hörselskador
har blivit en
kvinnofråga**

Dagens Arbete 2005

Fyra av tio
har svårt att höra i
samlingslokaler

TT 2006

Kommunerna
missar över 3 000
hörselskadade
barn

Göteborgs-Posten 2006

**Hörselskador
allt vanligare**

Dagens Nyheter 2007

**Hörselskadade
barn slås ut redan
i grundskolan**

Västerbottens Folkblad 2005

**Hörselskadade i
arbetslivet saknar
hjälpmedel**

Rapport 2007

Allt fler
yngre kvinnor
hör dåligt

Arbetarbladet 2005

Portabla kommunikationssystem som detta skulle vara till nytta för väldigt många hörselskadade, inte minst i arbetslivet. Men det börjar bli allt ovanligare att få hjälp med sådana lösningar via hörselvården.

**Under 2009–2012 ska HRF...
bland annat arbeta för att hörselvården stärks och att fler hörselskadade i alla åldrar får fördjupad habilitering och rehabilitering, samt de hjälpmedel de behöver. HRF ska också verka för att kostnadstaken avskaffas och att hörselvårdsavgifter omfattas av högkostnadsskyddet.**

Nedrustning hotar hörselvården

HRF försvarar rätten till hjälpmedel och rehabilitering

Utvecklingen av hörhjälpmedel tar stormsteg framåt och behovet av rehabilitering är större än någonsin tidigare. Ändå hotas hörselvården av nedrustning. Nu laddar HRF för att försvara hörselskadades möjligheter till ett bra liv.

Det kan tyckas självklart att vi som hör dåligt, har tinnitus eller någon annan hörselskada ska kunna få det stöd vi behöver för att leva våra liv fullt ut.

Det kan tyckas självklart att vi ska få tillgång till de behandlingar, de hjälpmedel och den vägledning vi behöver för att kunna fortsätta jobba, studera och umgås med familj och vänner.

Det kan dessutom tyckas självklart att det gynnar hela samhället. Färre sjukskrivningar och fler aktiva, produktiva medborgare vinner ju alla på.

Men det mest självklara är inte alltid så självklart.

I dag beräknas över en halv miljon människor i Sverige höra dåligt i onödan för att de inte har de hjälpmedel de behöver. Många av dem saknar hörapparater. Och bland dem som har hörapparater är det många som borde ha ytterligare hörseltekniska hjälp-

medel som gör det lättare att höra och samtala.

Bristen på hjälpmedel beror delvis på att hörselvårdens resurser inte står i proportion till det snabbt ökande antalet hörselskadade. Följden blir att landstingen drar ner på utprovning av hörseltekniska hjälpmedel. Många får inte ens information om att sådana hjälpmedel finns.

Olagliga avgifter

I cirka hälften av landstingen finns det dessutom kostnadstak och andra olagliga avgiftssystem, som innebär att hörselskadade måste betala för att få de hörapparater de behöver. Det händer att hörselskadade med dålig ekonomi, till exempel förtidspensionärer, avstår från hörapparater för att de inte har råd.

HRF för en outtröttlig kamp mot de orimliga kostnadstaken. Vi arbetar också för att det ska finnas ett brett utbud av hörapparater och

hörseltekniska hjälpmedel av hög kvalitet i hela landet. Var du bor ska inte avgöra dina möjligheter att vara delaktig i samtal.

Rehabilitering med helhetssyn

Hörselvård handlar om mycket mer än bara tekniska prylar. Rehabilitering innebär även information, psykosocialt stöd, hörselstrategier, kunskap om olika kommunikationssätt (till exempel teckenspråk och tecken som stöd) med mera.

Trots det är dagens hörselvård väldigt fokuserad på utprovning av hörapparater. Andra hörhjälpmedel samt annan rehabilitering har hamnat i bakgrunden.

Det vill HRF ändra på. Vi tycker att det behövs en helhetssyn på hörselskadades behov. Kunskap, rådgivning, teknik, tillgänglighet och många andra delar i kombination skapar förutsättningar för ett liv med delaktighet och fungerande kommunikation.

Onödig ohälsa

Bristen på hjälpmedel och rehabilitering leder bland annat till ohälsa. I dag är förtidspension dubbelt så vanligt bland hörselskadade som i hela befolkningen.

En HRF-undersökning har visat att hälften av alla kvinnliga lärare med förtidspension är hörselskadade. Många skulle antagligen ha kunnat fortsätta jobba om de bara hade fått rätt stöd och rätt hjälpmedel i tid.

Under den kommande kongressperioden kommer HRF att fortsätta arbeta för att hörselskadade ska få bättre arbetsmiljöer. Och miljöer som är bra för hörselskadade, de är bra för alla andra också. ■

Svar direkt på 0771-888 000

HÖRSELLINJEN

Jag hör inte på jobbmöten, vad ska jag göra?
Är det farligt med mp3-spelare? Kan jag dämpa min tinnitus?
Finns det hjälpmedel som gör att jag hör att babyn vaknar?
Hörsellinjen ger dig svar om det mesta, snabbt och enkelt.

Det finns drygt en miljon hörselskadade i Sverige. Och ytterligare fem-sex miljoner har någon hörselskadad i sin nära omgivning. Det innebär att det finns många, många frågor om hörsel.

Därför blev det en riktig succé när HRF startade Hörsellinjen, en kostnadsfri informationsservice som ger snabba och raka svar om hörselnedsättning, hörapparater, tinnitus, hjälpmedel, ljudmiljö, Menières sjukdom och mycket annat.

12 000 med olika frågor

Hittills har över 12 000 människor kontaktat Hörsellinjen – ungefär lika många män som kvinnor. Över 60 procent är i yrkesverksam ålder, och många av dem har inte haft kontakt med hörselvården eller med HRF tidigare. Att vända sig till Hörsellinjen är ofta första steget mot en bättre hörselsituation.

Hörsellinjen är inte bara till för hörselskadade. Även anhöriga, arbetskamrater, fack, skolpersonal, organisationer, myndigheter och övrig allmänhet kan vända sig hit med stort och smått, enkelt och komplicerat.

Snabb vägvisare

Hörsellinjens telefon är öppen alla vardagar, klockan 9–15. Men dygnet runt går det bra att skicka en skriftlig fråga via ett formulär på webben – www.horsellinjen.se. Då svarar Hörsellinjen så fort de kan, för meningen är att Hörsellinjen ska ge snabb service. Raka, enkla svar och råd om allt möjligt. När Hörsellinjen inte kan svara talar de om vart du kan vända dig för att få besked. Hörsellinjen blir din vägvisare, som hjälper dig att hitta de resurser som faktiskt finns.

När du ringer eller skriver till Hörsellinjen får du svar från professionella hörselinformatörer, som har egen erfarenhet av att leva med hörselnedsättning och tinnitus. Det innebär att de oftast förstår dina frågor lite lättare. Du behöver till exempel inte förklara hur en hörapparat fungerar eller vad Menières sjukdom är.

Hörsellinjens informatörer har självklart tystnadsplikt och alla som tar kontakt kan välja att vara anonyma.

Fotnot: Hörsellinjen drivs av Hörselskadades Riksförbund sedan hösten 2004. För att kunna fortsätta verksamheten behöver vi ditt stöd.

Ge ditt bidrag till HRF och Hörsellinjen på plusgiro: 90 03 14-6 eller gå in på www.hrf.se/insamling.

10 frågor till Hörsellinjen

- Finns det skidhjälm
för hörapparatbärare?
- Är jag tvungen att
lämna tillbaka mina
arbetshjälpmedel när
jag byter jobb?
- Vad är ett audiogram?
- Varför tuggar min hund sönder min
hörapparat, gång på gång?
- Varför är min tinnitus värre vissa dagar?
- Hur får jag tag i
hjälpmedel så att jag
hör föreläsningarna
på högskolan?
- Vad kan jag göra åt
att mamma skruvar
upp tv:n så högt att
grannarna störs?
- Kan jag ha hörappara-
ten på när jag flyger?
- Hur ska jag göra för att inte missa att
telefonen ringer?
- Var kan jag lära mig teckenspråk?

FOTO: NORDIC PHOTOS

FOTO: NORDIC PHOTOS

Vill du veta svaren på frågorna ovan? Du hittar dem på www.horsellinjen.se

Skicka dina frågor på www.horsellinjen.se

FOTO: STOCKFOOD/NP

FOTO: UN PHOTO/DEBRA BERKOWITZ

HRF banar väg för nya upptäckter

Hörselskador är ett av våra största folkhälso-problem. Det påverkar vardagen för över en miljon människor, bara i Sverige. Med tanke på det är det ganska lite samhällsresurser som avsätts till forskning om orsaken till olika typer av hörselskador, om behandlingsmetoder, om hjälpmedel och om hörselskadades livsvillkor.

HRF tar ofta initiativ till ny forskning. Under åren 2009-2012 vill HRF få fram nya rön om orsaker till att ohälsa och förtidspension är så vanligt bland hörselskadade, och särskilt bland kvinnor.

HRF bidrar ekonomiskt till svensk forskning via Hörseliforskningsfonden, en stiftelse som årligen delar ut pengar till olika lovande projekt. Ett av de områden som har fått stöd ur fonden är den forskning vid Karolinska Institutet som har visat att antioxidanter, som finns i bland annat C- och E-vitaminer, kan förebygga bullerskador.

Svensk tinnitusforskning har också fått en hel del stöd från Hörseliforskningsfonden, vilket har bidragit till framgångsrik behandling med kognitiv beteendeterapi.

Om du vill ge ditt stöd till ny forskning om hörselskador och hörselskadade kan du sätta in en gåva på plusgiro **90 03 56-7**.

Nu förändrar vi världen!

Våren 2008 skrivs historia. Då träder FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning i kraft, efter en lång process där HRF spelat en aktiv roll.

HRF, som är en av världens största hörselskadeorganisationer, har fått ett allt större inflytande i internationella sammanhang.

Jan-Peter Strömgren, HRFs förbundsordförande, är ordförande för hörselskada-

des världsorganisation, IFHOH. När den samlas till världskongress i Vancouver i sommar tyder allt på att han kommer att bli omvald för ytterligare två år.

Hörselskadades rättigheter
Som IFHOHs ordförande har Jan-Peter Strömgren varit aktiv i arbetet med den nya konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

– Vår medverkan har sä-

kerställt att konventionen tar upp rättigheter för världens alla hörselskadade. Det är något vi kan vara glada och stolta över, säger Jan-Peter Strömgren.

Aktiva i Europa
HRF är även en drivande kraft i den europeiska hörselskadeorganisationen EFHOH, där HRF:aren Jan Lamby är generalsekreterare, samt i Nordiska Hörselskadades Samarbetskommitté (NHS).

Vill du veta mer? Välkommen till www.hrf.se

Hörfel som gör att vi hörs

För alla som hör dåligt är livet fullt av missförstånd – en del är komiska, andra är inget att skratta åt.

Det har HRF tagit fasta på i flera uppmärksammade kampanjer de senaste åren. Vi har försökt ge politiker och övriga allmänheten en tankeställare genom att visa hur ett vanligt uttryck kan låta fullständigt obegripligt, eller till och med elakt, i våra öron. Vi har visat att hörfel inte är ett skämt, utan en ganska besvärlig del av vardagen för de flesta hörselskadade, och att det därför är viktigt att

satsa på hjälpmedel till alla som behöver och en bättre skola för hörselskadade elever.

Bland annat har HRF tagit fram "Lärobok för politiker", där uppmärksamhet som "Kan alla sätta sig på sina platser?" förvandlas till "Kaninsalva sätter sig på palatset".

I två HRF-filmer, som har sänts i tv, ser vi även konsekvenser av hörfelen. I den ena uppstår total förvirring och obehag hos både pojken som missförstår och mannen som blir missförstådd. I den andra blir en glad kommentar en

Du är så fet!

Du är så het!

Jag gillar din typ

Du är ett kryp

På www.hrf.se/vykort kan du skicka vykort med hörfel. "Ovänliga" kort förvandlas snabbt till vänliga hälsningar.

förolämpning, som ger en känsla av mobbning och utanförskap.

– Det här är något man minns länge efteråt, kommenterade en

riksdagsledamot i en enkät.

Se HRFs kortfilmer på:

www.hrf.se/kampanj07

Jorden runt – mot alla odds

Johan Hammarström hade en dröm: att bli pilot – och flyga jorden runt. Mot alla odds lyckades han, med stöd av HRF.

Johan fick flygcertifikat först efter flera års kamp med myndigheterna. Det är "omöjligt" för hörselskadade att bli piloter, fick han veta. Men han gav sig inte, och till slut lyckades han få de ansvariga att inse att hans hörselskada faktiskt inte innebär en säkerhetsrisk. Och så fick han äntligen sin pilotlicens.

I augusti 2006 blev Johan Hammarström den förste piloten i Skandinavien som flugit jorden runt i litet flygplan.

HRF var huvudpartner för expeditionen,

som kallades World Flight for Hearing (WFH). Syftet var att uppmärksamma hörselskadades villkor och möjligheter, och att inspirera hörselskadade världen över att "leva sin dröm".

Johan och hans team färdades 35 000 nautiska mil runt jorden och träffade hörselskadade i ett 50-tal länder, inte minst hörselskadade barn och ungdomar.

Uppmärksamheten var stor i medierna, som rapporterade just det Johan ville förmedla – att hörselskadade kan.

Johan Hammarström (t h) flög jorden runt i ett tvåmotorigt plan. Med sig hade han Martin Håkansson (t v) samt Henrik Ejderholm.

Samtalsvänlig ljudmiljö, tack!

I samband med HRFs kongress i Örebro i maj 2008 "dekorerar" vi sta'n med ljudmätare. Några av dem är tryckta bilder – andra är riktiga, fungerande ljudmätare! Det är bara att gå fram och hojta lite så far staplarna genast i höjden.

Genom denna kampanj vill HRF få folk att fundera över den ljudmiljö som omger oss alla. Det kan vara svårt för vem som helst att uppfatta ett vanligt samtal på restaurang, på stationer eller i kontorslandskap. "Då kan du säkert föreställa dig hur det är för en miljon människor i Sverige som hör dåligt", säger HRF och uppmanar folk att vara med och rösta fram den plats i Örebro som har sämst ljudmiljö. Syftet är att väcka opinion för ett mer samtalsvänligt samhälle.

Över 170 000 stödjer HRF

HRFs arbete för Sveriges hörselskadade är möjligt tack vare stöd från enskilda givare, som tror på vad HRF gör.

Cirka 170 000 människor runt om i landet skänker varje år små och stora summor till HRF. Så många – både medlemmar och icke medlemmar – anser alltså att HRFs verksamhet är väl värd att stödja.

Pengarna går till HRFs insatser för att ge hörselskadade barn en bättre skola, att driva Hörsellinjen, att främja forskning och utveckling av nya hjälpmedel, att påverka så vi får en rättvis och bra hörselvård i hela landet, bättre ljudmiljö, mer text i tv och mycket annat.

HRF har ett så kallat go-konto, vilket innebär att Stiftelsen för insamlingskontroll (SFI) kontrollerar att gåvorna används till rätt ändamål. Det innebär att du kan lita på att pengarna kommer fram.

Vill också du göra en insats och stödja HRFs arbete? Det kan du göra genom att sätta in en gåva på plusgiro **90 03 14-6** eller bankgiro **900-0738**.

Tack – ditt stöd behövs!

**Under 2009–2012 ska HRF...
bland annat verka för att hörselskadade
får en starkare röst i världen. Genom aktivt
deltagande i internationella
hörselskadeorganisationer ska HRF värna
hörselskadades mänskliga rättigheter
och engagera oss mot diskriminering,
för demokrati.**

Hörselskadades Riksförbund (HRF) är hörselskadades egen intresseorganisation.

Det innebär att HRF är till för alla hörselskadade, det vill säga alla med olika grad av hörselnedsättning och/eller tinnitus, Menières sjukdom och ljudöverkänslighet. Vi arbetar också för att stödja föräldrar och andra anhöriga.

HRF är ett stöd för hörselskadade i olika skeden av livet. Vi sprider kunskap, påtalar brister och behov, redovisar fakta och föreslår lösningar. Vi får människor att reflektera och förstå hur det är att vara hörselskadad.

HRF gör hörselskadades röst hörd i samhällsdebatten. Vi påverkar politiker och andra beslutsfattare, och driver igenom förändringar som gör att hörselskadade får en bättre tillvaro.

HRF:s mål är ett samhälle där alla hörselskadade respekteras som individer och får stöd efter behov. Ett samhälle där vi är fria att vara fullt delaktiga, på våra villkor.

Välkommen att bli medlem på www.hrf.se/medlem

Den 22–25 maj samlas HRF till kongress på Conventum i Örebro.
Då är du välkommen, bland annat för att besöka Hörselexpo 2008 – en utställning
om ny hörteknik, inredning för bra ljudmiljö och mycket annat.

Läs mer på www.hrf.se/kongress08